

[Design]

En plass i stolen

Med stoler som Ball, Pastill og Bubble er finske Eero Aarnio blitt popkulturens designkonge.

Lars Elton

ALLE ELSKER Å POSERE i Eero Aarnios møbler. Selv Finlands legendariske president, Urho Kekkonen, lot seg avbilde i den kulerunde Ball-stolen. Så er det da også få ting som uttrykker tidsånden fra det kule 60-tallet så presist som Eero Aarnios stoler. De er blitt stående som ikoner for alt fra popkulturen til erobringen av verdensrommet.

Selv om Ball-stolen har passert 40, treffer den dagens ungdom. I hvert fall kan få andre møbler vise til tilsvarende popularitet blant fotografer og stylisten som skal fotografere berømte mennesker.

Men da Eero Aarnio rundet 40 i 1972, hadde han gjort sine viktigste ting. Med oljekrisen i 1973 mistet plutselig møblene sin popularitet, hovedsakelig av miljømessige grunner fordi de lages av plast og glassfiber. Men Eero Aarnio ble ikke uavhengig, og etter at Pastillen ble trukket frem som ett av århundrets designikoner på møbelmessen i Milano i 1992, kom en ny interesse for møblene hans. Torsdag åpnet Nasjonalmuseet for kunst/Kunstindustrimuseet i Oslo en utstilling som skal stå i hele sommer.

Retrobølge. - Eero Aarnio er en av de viktig-

ste nordiske designerne i vår tid. Han hadde det ikke så lett til å begynne med, og ble nok ikke forstått slik han fortjente i Finland, sier sjefkonservator Widar Halén ved Kunstindustrimuseet.

Men Aarnios møbler fikk et stort gjennomslag internasjonalt, og Halén mener de har hatt stor betydning for designere som Philippe Starck og Jasper Morrison.

- De er to av flere designere som lot seg inspirere av Pastillen da den ble vist på Salone Satellite under møbelmessen i Milano i 1992, og som siden har sørget for at platen har fått en renessanse som materiale i stoler. At Eero Aarnios stoler er så populære nå, skyldes både en retrobølge og en fornyet interesse for modernismens ikoner, sier Halén.

Dagens Næringsliv har besøkt Eero Aarnio (72) i hans kombinerte hjem, studio og showroom i utkanten av Helsingfors - typisk nok beliggende ved en idyllisk, liten innsjø. Der har han en skyvedor klistret full av magasinfor-sider med stolene som motiv. Det er Vogue, Elle, Playboy, Schöner Wohnen, Man's World, Der Spiegel - for bare å nevne noen. Og - kanskje ikke så overraskende - flere av kvinnene som poserer i stolene, er nakne.

Selv ser den erfarne designeren på alt dette

BARNAS FAVORITT. Lekestolen Tipi ble lansert i 2002, og lages med fleksible ben og en kropp i polyuretan rundt en stålramme.

EGEN MARKEDSFØRING. Pirkko og Eero Aarnios to døtre, Marja-Leena og Rea, var selv-sagte modeller da Bubble-stolen skulle fotograferes i 1970.

med et stort smil, og både undrer og gleder seg over sin nyvunne popularitet.

Familiestolen. – Da jeg tegnet Ball-stolen og fikk den lansert vinteren 1963, var trang økonomi og familiens behov for en stor stol en vesentlig del av drivkraften. Våren 1962 hadde jeg sagt opp jobben hos møbelprodusenten Askos for å begynne som frilans møbeldesigner. At Ball er blitt så populær nå, er hyggelig, men jeg er mer opptatt av de nye tingene jeg lager, sier han.

Eero Aarnio viser frem de grønne og hvite originalene i glass av lampen Double Bubble, trekker meg bort til lekestolene Pony og Tipi mens han tegner, forteller og uttrykker entusiasme over det meste. Dette er en 72-åring som er opptatt med å se fremover.

Eero Aarnios møbler er blitt ikoner for alt fra 60-tallets popkultur til erobringen av verdensrommet, men selv er han tilbakeholden om «the swinging sixties»:

– En ting er sikkert: Jeg hadde ikke romfart i tankene da jeg designet møblene. Alt dette er ting som er knyttet til dem etterpå. Jeg var i London og besøkte Carnaby Street og Mary Quant, og jeg var på møbelmessene i Köln og Milano hvert år. Det var mye oppstyr, og etter at Ball-stolen ble lansert der i 1966, kom tysk fjernsyn alltid til Askos stand først. Likevel kan jeg nok ikke si at jeg var en del av popkulturen. Men jeg har alltid reist mye og liker å følge med. Det som drev meg, var en interesse for materialet. Det åpnet seg en ny verden med utviklingen av glassfiber- og plastmaterialene på 60-tallet. Jeg spurte ganske enkelt hva som var den beste formen for de nye materialene, sier han.

Ball-stolen lages i glassfiber, og Aarnio forteller om hvor mye han klodde da han støpte prototypen på sløydverkstedet på skolen der Pirkkos far underviste. Det var et helvete å få prototypen presentabel, og grunnen til at stolen er heltrukket med stoff innvendig, er at innsiden i glassfiberformen så ganske ille ut. Men da den ble polstret med puter, ble det riktig komfortabelt, og da Ball senere ble utrustet med telefon, ble den et klokkeklart symbol på tidens teknologitro og fremskrittsoptimisme.

Det eneste problemet med Ball-stolen er at det er for mørkt inni. Man kan ikke lese uten et innebygd lysarmatur. Det sådde spiren til Bubble-stolen (1970), som støpes – eller rettere sagt blåses opp – i klar akrylplast.

Eero Aarnio fikk ideen da han så skylightkuler som monteres på taket av hus. Problemet var at fabrikken ikke trodde de kunne blåse mer enn en halv kule. Men designeren fikk overbevist dem om å prøve, og det viste seg å gå. Siden Bubble blir blåst opp som en boble, er den veldig lealaus inntil den stivner. En stålring rundt åpningen er nok til å stive den av slik at den tåler vekten av et menneske.

Ved siden av Ball og Bubble er Pastillen fra 1968 Eero Aarnios største suksess. Den ble som nevnt plukket ut blant siste århundres designikoner, men få av dem som har kjøpt den, bruker den på samme måte som Pirkko og Eero Aarnio. På bryggen utenfor huset ligger flere Pastiller som de og barnebarna bruker som leketøy i vannet. Stolen er fylt med luft, og den flyter som en kork. Den tåler også frost, og egner seg også som akebrett om vinteren.

Hjemmet er langt på vei innredet som et showrom. Sentralt i stuen står en nyutviklet gyngestol, og Pony-stolen (1973) er et annet viktig møbel. Selv om den ene av de to dotrene bor i USA, er barnebarna ofte på besøk, og da heter favorittobjektene Tipi-fuglen, som ble lansert ifjor, og Pony-stolen, som ser ut som en liten hest. Favoritter vil de høyst sannsynlig også bli på utstillingen i Kunstindustrimuseet i Oslo i sommer, der alle møblene kan prøves.

Etter lunsjkjører Eero Aarnio inn til Helsingfors i Porschen sin. Til tross for bilens playboyaktige image, holder han seg til fartsgrensen. Bilen er et leketøy som brukes med ansvar. Det samme gjelder møblene – et stykke på vei:

– Da utstillingen ble vist i Helsingfors ifjor, var det en flott opplevelse. Alt som vises, kan brukes, og det er moro å se publikum i aktivitet. Det flotte med barn er at de ikke eier hemninger, at de tar ting i bruk og leker seg gjennom livet. Det liker jeg, sier Eero Aarnio.

TIL KAFFEN. V.S.O.P.- eller Cognac-stolen i glassfiber ble designet i 1967.

LAMPE. Double Bubble er laget i gjennomskinnelig plast. Formen ble opprinnelig utviklet som et kunstglassobjekt i 2001.

FLERBRUK. Pastillen (1968) er et flott innemøbel, men Eero Aarnio bruker den like gjerne på sjøen om sommeren eller i akebakken om vinteren.

KURVSTOL. Sopp-serien av lave stoler ble utviklet i 1961, og ble flattet avblinde i Helsinki.

STOLKONGEN. Eero Aarnios Ball-stol ble en umiddelbar suksess da den ble lansert på Köln-messen i 1966. Men det bød på adskillige overvinninger å få satt den i produksjon. Da den ble lansert med innebygd, rød telefon, ble den enda mer populær.